

stadsholmen

EN TIDNING FÖR STADSHOLMENS HYRESGÄSTER | NR 4 | 2020

Lokalhyresgäster tänker nytt under pandemin

Nya lägenheter i Mariedal

Ett brandsäkrare Gamla stan

Huset på bilden kallades förr Lilla stenhuset och har bland annat inrymt en bagarstuga.

Café planeras vid Karlbergskanalen

På fastigheten Marieberg renoverar Stadsholmen huvudbyggnadens annex som är tänkt att bli café. Intill det gamla huset har Stadsholmen påbörjat markarbeten för en ny fristående byggnad som ska innehålla kök och andra utrymmen.

Stadsholmen rättar

I förra numret blev det ett fel i texten på sidan tre angående vem som ritat Östermalms saluhall.

Det är Isac Gustaf Clason som tillsammans med Kasper Salin är arkitekterna bakom saluhallen. Vi ber om ursäkt för att det blev fel.

Nymålat vid Västerbron

Vid Västerbrons fäste vid Rålambshovsparken ligger Stadsholmens fastighet på adressen Smedsuddsvägen 10. Huset, som byggdes som en malmgård 1801, har fått nymålade fasad och nymålade fönster.

Arbetena, som blev klara strax före sommaren, pryder huset i empirestil som är ritat av Carl Christoffer Gjörwell. Huset hotades av rivning när Västerbron byggdes – men räddades dessbättre. Huset fungerade en tid som barnhem och här har även Stockholms borgmästare Gunnar Fant bott.

Året som inte var som vanligt

FOTO: JERRY MALMBERG.

Fredrik Juhnell.

men det kommer att ta tid. Vi hör helt enkelt av oss angående din fråga när vi kan, och du behöver inte höra av dig igen, för vi glömmer inte bort dig. Men du kanske måste hjälpa till mer än vanligt. Om ett handtag gått sönder i köket kanske vi lägger ett nytt utanför dörren, och så får du skruva fast det själv. Eller om det är något akut så kanske vi ber dig att inte vara hemma, eller i ett annat rum, om vi trots allt måste komma till din lägenhet.

Några som vi vet drabbats mycket hårt i pandemin är

Stadsholmens lokalhyresgäster. Julen med sin handel har stor betydelse för många av våra lokalhyresgäster, och där ser det inte ut som vanligt. Till exempel butiker på affärsstråk, hotell och konferensanläggningar är oerhört hårt drabbade. Förutom den rent ekonomiska förlusten så är det en stor social förlust för oss alla. Stadsholmens hus är normalt sett viktiga mötesplatser i huvudstaden, både för oss som bor här och alla som kommer hit. Min förhoppning för det kommande året är att det snart ska kunna vara så igen.

FREDRIK JUHNELL
FÖRVALTNINGSCHEF

Stadsholmens helgtider

Under de stundande helgerna kommer vi på Stadsholmen att ha lite annorlunda öppettider för kontakt. För aktuella tider som gäller under helgerna se vår hemsida: www.stadsholmen.se.

Tidningen Stadsholmen. REDAKTÖR: Mats Lundqvist.
I REDAKTIONEN: Annika Gerdin, Peter Hjorter, Fredrik Juhnell.
ANSVARIG UTGIVARE: Fredrik Juhnell.
TELEFON: 08-508 365 50. E-POST: annika.gerdin@stadsholmen.se.
ADRESS: Stadsholmen, Söder Mälarstrand 21, 118 20 Stockholm.
TRYCK: Tellogruppen AB.
LAYOUT: Lena Wennerstén Illustrationer & Grafisk form.
OMSLAG: Helena Landberg i Gamla stans bokhandel. FOTO: Kristian Pohl.

Stadsholmen är ett fastighetsföretag med ett unikt uppdrag – att äga, rusta upp och förvalta hus med stora antikvariska värden i Stockholms stad. Läs mer om oss på www.stadsholmen.se och följ oss även på Facebook.

STADSHOLMEN

FOTO: KRISTIAN POHL.

Så blir Gamla stan mer brandsäkert

*Sedan en tid pågår ett projekt för att öka brandsäkerheten i Gamla stan.
En projektgrupp inom Storstockholms brandförsvaret arbetar för att sprida information
och skapa rutiner för effektiva räddningsinsatser i stadsdelen.*

En brand som uppstår i Gamla stan kan ofta bli mer dramatisk än en som uppstår i en modernare stadsdel. Det handlar förstås om att det är trångt och att eld riskerar att sprida sig snabbt mellan husen. Men också om att det är svårare för brandkåren att genomföra räddningsinsatser i de smala gränderna och att det finns mycket träkonstruktioner på vindarna.

– Förutsättningarna i Gamla stan är speciella, säger Åke Westman som är yttre befäl vid Storstockholms brandförsvaret. Inom "Ett brandsäkert Gamla stan" vill vi i samverkan med boende och fastighetsägare lyfta frågor om brandsäkerhet. Vi arbetar bland annat förebyggande genom att inventera risker och informera boende.

INOM PROJEKTET HAR man gjort ett utskick till alla fastighetsägare med en inventeringsblankett.

– Där kan fastighetsägare fylla i olika uppgifter som kan ha betydelse vid en räddningsinsats, säger Åke. Vi vill till exempel veta vilka brandsäkerhetsåtgärder man vidtagit. Och svarsfrekvensen har varit bra – jag upplever att det finns ett stort intresse för frågorna. På sikt ska vi samla uppgifterna i en databas som vi kan ha nytta av vid uttryckningar.

Man har också tagit fram ett så kallat "framkörningskort" som visar lämpliga infartsvägar till olika adresser i Gamla stan.

– Det innebär en stor fördel om vi inför en räddningsinsats i förväg vet hur vi kan ta oss fram, säger Åke Westman. Det finns också en särskild insatsplan för stadsdelen som identifierar vilka resurser som krävs vid en eventuell utryckning.

PÅ STORSTOCKHOLMS brandförsvares hemsida och på Facebook finns också en film om brandsäkerheten i Gamla stan. Där får vi följa med stadsdelsprofilen och historikern Christopher O'Regan på en promenad där han berättar om historiska bränder. 1625, i september, härjade en stor brand som hotade att ödelägga stora delar av stadsdelen. Det var med nöd

Åke Westman ser samverkan med boende och fastighetsägare som en viktig del i brandsäkerhetsarbetet i Gamla stan.

FOTO: KRISTIAN POHL

och näppe man lyckades hejda att Tyska kyrkan fångades av lågorna. Men 1878 brann det så att hela tornet på kyrkan förstördes. Tre år tidigare hade man förutseende nog startat en brandkår, berättar Christopher.

– I filmen visar vi också vår Alleycat – ett smidigt stegfordon som kan ta sig fram i gränderna, säger Åke Westman. Den är en del i det moderna brandförsvaret som vi har i dag. Brandvarnare, brandfilt och brandsläckare är förstås andra samtida och effektiva redskap som skyddar mot brand.

ÅKE OCH HANS kollegor i projektet har också titta på hur man gör i andra städer:

– I Bergen i Norge, som ju också har mycket värdefull gammal bebyggelse, finns värmekameror som kan upptäcka bränder snabbt. Vi har tagit efter det och på försök haft ett tidsbegränsat projekt med tre sådana kameror som suttit på Tyska kyrkan. De har varit riktade mot Slottet, Skeppsbron och Munkbron och kan fånga upp en flamma i ett fönster oerhört snabbt. Kopplade till brandlarm

så kan det minska utryckningstiden med värdefulla minuter.

Dessa kameror är nu nedtagna och projektet kommer att utvärderas.

MATS LUNDQVIST

FAKTA Brandsäkerhet i Gamla stan

Inom Storstockholms brandförsvaret bedriver man sedan några år ett projekt för ökad brandsäkerhet i stadsdelen. Boende, fastighetsägare och företagare har fått riktad information, med bland annat inventeringsblanketter för brandskyddsarbetet. Man har också en informationsfilm på sin hemsida och på Facebook.

Som fastighetsägare deltar Stadsbolmen i arbetet. Bland annat har man i samverkan med brandförsvaret bjudit in boende till en informationsdag.

Läs mer på hemsidan:
www.storstockholm.brand.se

Lokalhyresgäster tänker nytt i pandemitider

Stadsbholmens lokalhyresgäster är på många håll hårt drabbade av pandemin. Butiker, restauranger, festvåningar och andra verksamheter går i många fall på sparlåga på grund av minskade kundflöden och krav på att hålla avstånd. Vi har besökt fyra lokalhyresgäster som tänkt i nya banor för att anpassa sina verksamheter till den nya situationen.

Anna Bengtsson på van der Nootska palatset: – Vi tvingas bli extra kreativa

Van der Nootska palatset på Sankt Paulsgatan är både konferensanläggning, festvåning och restaurang. I det pampiga huset är det normalt sett full fart både dag- och kvällstid.

– Men nu är huset inte riktigt lika levande, säger Anna Bengtsson.

Anna, som har den passande titeln Palatsdirektör, har arbetat ända sedan tidigt i våras med att anpassa verksamheten till den rådande situationen.

– Vi har ju gott om plats och vår utomhusgård har förstås varit en tillgång, säger hon. Vi har också en extra entré från Bellmansgatan där vi kunnat ta emot gäster så att det inte blivit trångt när flera kommit samtidigt. Men visst är vi hårt drabbade - på konferenssidan har bokningarna minskat med 90 procent.

Van der Nootska palatset ingår i företagsgruppen Eatery med flera restauranger.

– Vi har byggt en webbshop och när våra gäster inte kan komma till oss för-

– Våra gäster har tyckt att vi erbjudit trygga arrangemang, säger Anna Bengtsson.

söker vi komma till dem, säger Anna. Man kan köpa påsk- och valborgskorgar med delikatesser och beställa julmiddagen hem. Man kan också köpa Toskans stenungspizza via en app. Vi har till och med köpt en vespa som vår bagare kör ut pizzorna med!

Van der Nootska palatset är med i branschorganisationen Visita som tagit

fram konceptet "Safe to visit". En grön symbol i entrén visar att etablissemanget följer Folkhälsomyndighetens rekommendationer för minskad smittspridning och trygga förhållanden för både gäster och personal.

– Våra gäster har varit nöjda och tycker att vi arrangerat bra och tryggt, säger Anna Bengtsson.

Klädbutiken Støv startar webbshop

På Hornsgataspuckeln, på adressen Hornsgatan 50 A, ligger sedan ett år klädbutiken Støv. Grundaren Nora Grue fick till sin glädje se affärsidén med högklassigt vintagemode få ett bra motagande:

– Det hela kom igång bättre än jag trodde, säger hon. Men i och med corona blev det förstås en nedgång.

Støv säljer fina second-handkläder och accessoarer på kommission – säljare lämnar in kläder som stryks och exponeras fint, och får betalt först när plagget sålts.

– På så sätt behöver vi inte ligga ute med pengar för ett lager, säger Nora. Och

för den som säljer hos oss ökar kläderna i värde genom att allt är extra rent och välvårdat och säljs i en fin miljö.

Støv tar nu ett nytt kliv genom att man slagit sig ihop med Isabella Livehed för att också driva en webbshop som kompletterar butiken.

– Det är ju lämpligt att även sälja på webben nu i pandemitider, säger Isabella. På så sätt kan Støv sälja i hela Sverige och den som vill kan handla hemma. Genom att komplettera med webben så får vi ju så att säga intäkter från två håll. Vi känner båda två att det nu var läge att bli businesspartners i ett bolag och jobba ihop – det blir dessutom roligare.

Nora och Isabella har kompletterat med en webbshop.

Herrängens gård ställde om snabbt

Villastadsdelen Herrängen i Älvsjö ligger gården med samma namn idylliskt vid Långsjöns strand. Här driver Cecilia Lögdberg och Sofie Damgaard café, konferens och festvåning sedan knappt två år.

– Vi hade jobbat med införsäljning av konferenser och fester i ett helt år, och fick se nästan allt bokas av, säger Cecilia. Det är förstås tufft, för det är inget vi kan ta igen i efterhand.

Men pandemin ledde också till något kanske oväntat för de båda entreprenörerna på gården:

– Här är normalt sett ganska sömnt på vardagarna, för alla är på jobbet. Men nu jobbar så många hemma att det plötsligt är mycket folk kvar i villakvarteren.

Och då har Herrängens gård ett ess i rockärmen: ett stort hus och en stor trädgård.

– Vi var snabba att ställa om och satsa på cafédelen, säger Cecilia och Sofie. Vi började med hemkörning och take-away och man kan beställa utomhus, betala med swish och slipper således gå in om man vill vara extra försiktig. Man kan sitta ute med filtar och vi har värmare. Inför vintern sätter vi upp ett partytält.

Diskstationen är också utomhus och det stora huset medger luftig placering av gästerna. Ett co-workingkort med tio luncher kostar 1500 kronor och ger fri wifi och kaffe hela dagen.

– Vi försöker också skapa samarbeten med små företag i närområdet, säger Sofie. Detta för att stötta varandra. Jag tror man måste anstränga sig och jobba ihop med andra när det är som det är nu.

Cecilia och Sofie tillåter också att humorn skymtar fram i allvaret. På sin hemsida utlovar de ”fri sprit” till alla gäster.

Handsprit alltså.

FOTO: KRISTIAN POHL.

Helena Landberg är aktiv på sociala medier.

Gamla stans bokhandel Signering utomhus och personlig kontakt

På Stora Nygatan 7 i Gamla stan ligger Gamla stans bokhandel. Här huserar Helena Landberg i ett trivsamt myller av hyllor och välordnade boktravar.

– En av mina käpphästar är författarsamtal och signeringar, säger Helena. Corona har förstås inneburit en utmaning. Här gjorde vi så att vi flyttade ut signeringen på gatan. Karin Smirnoff och Olof Lundh är två författare som signerat sina böcker vid ståbord utanför butiken. Folk kunde få boken signerad och swisha så de slapp gå inomhus.

Helena har också satsat på personlig kontakt med kunderna:

– Vi har vad man kan kalla en ”gammaldags” webbshop, säger hon. Det går bra att ringa eller maila så kan vi skicka böcker.

Bokhandeln är också aktiv på sociala medier nu när genomströmningen på kunder minskat på affärsstråken i Gamla stan.

– Vi har många stamkunder som vi värnar, och ett genomtänkt utbud med det mesta av det bästa.

MATS LUNDQVIST

FOTO: KRISTIAN POHL.

Cecilia och Sofie ser gårdens stora trädgård som en resurs även den kalla årstiden.

Mariedal har fått två nya lägenheter

I Stadsholmens bus i Mariedal vid Karlbergskanalen finns nu något så ovanligt som två "nybyggda" Stadsholmenlägenheter. Det är tidigare lokalytor som omvandlats till bostäder och nu hyrts ut via Stockholm stads bostadsförmedling och Stadsholmens interna kö.

Mariedal är idylliskt beläget nere vid vattnet. Här finns nu en fyrrummare och en femrumslägenhet på 127 respektive 121 kvadratmeter. Ombyggnaden krävde förstas bygglov, och också ändring av detaljplanen som anger vad huset får användas till.

– Det hör som sagt inte till vanligheterna att Stadsholmen presenterar nya lägenheter i sitt bestånd, säger bostadsuthyrare Elisabeth Fasth. Möjligheten uppstod när den tidigare hyresgästen, som hyrde hela huset som lokal, flyttade ut.

MÅNADSHYRAN FÖR respektive lägenhet är drygt 20 000 kronor per månad. Många i köerna som fick erbjudande att lämna intresse hade köat länge.

– Den med längst kötid hade 32 år i kön, säger Elisabeth Fasth.

Just i år har Stadsholmen lämnat ovanligt många lägenheter till bostadsförmedlingen:

– Det beror bland annat på att vår fastighet Daedalus i Gamla stan blivit klar efter renovering. I det projektet fick hyresgästerna erbjudande om permanent evakuering. Därför blev det många lägenheter lediga, säger Elisabeth.

Stadsholmen lämnar generellt 75 procent av sina lediga lägenheter till bostadsförmedlingen och 25 procent till interna kön. Ofta krävs lång kötid i båda köerna. Och om man redan har en hyreslägenhet när man tackar ja till en Stadsholmenlägenhet krävs att man säger upp den gamla.

– Man ska kunna visa upp ett avskrivet kontrakt innan man tecknar ett nytt, säger Elisabeth Fasth. Och har man ett ägt boende måste man visa upp ett försäljningsuppdrag hos en mäklare. Vi följer sedan upp att man verkligen sålt bostaden.

MARIEDAL BEBYGGDES sannolikt på 1700-talet, och platsen fungerade som tullplats för att kontrollera sjötrafiken från Ulvsundasjön. Det stora huset fick

Mariedals huvudbyggnad ligger alldeles intill vattnet.

sitt nuvarande utseende när det byggdes om till sommarnöje på 1800-talet. I det mindre huset bredvid på tomten pågår en omfattande renovering. Tanken är att huset ska fungera som café och få en ny byggnad som komplement för att rymma kök och andra utrymmen som inte kan skapas i det gamla huset.

MATS LUNDQVIST

I trädgården finns ett par krukor med roliga motiv.

FOTO: MATS LUNDQVIST

FOTO: MATS LUNDQVIST

Projekt framflyttade

I Mariabergslyftet hade man för cirka en månad sedan slutbesiktning av arbetena i kvarteret Fotangeln 5 på adressen Bastugatan 3.

Men restriktionerna på grund av coronaviruset gör att några projekt får senarelagda starter.

För fastigheten Fotangeln 1 är man i slutskedet med samrådsförandet. Likaså för fastigheten Trappan 5.

– Vår plan var att inleda samråd för fastigheterna Tofflan 1 och Tofflan 4 i början av nästa år, säger projektledare Erica Ek. Men på grund av corona ser det nu ut som att det blir framflyttat. Även den preliminära produktionsstarten för Fotangeln 1 har flyttats fram.

Att corona påverkar projekten beror på att det inte är lämpligt att samla många människor och att det i detta sammanhang är svårt att hålla möten digitalt.

Informationssidan för Mariabergslyftet på Stadsholmens hemsida väntas bli tillgänglig vid årsskiftet.

Frågor kring projektet kan redan nu mailas till projektets egen e-postadress: mariabergslyftet@stadsholmen.se.

MATS LUNDQVIST

BOKBINDERI PÅ SÖDER

Bokligt hantverk på Götgatan

I en liten gårdsbyggnad i ett Stadsholmenhus på Götgatan tillverkas och lagas böcker med traditionella metoder.

Vi hälsade på och fick veta mer om hantverket.

Bara ett stenkast från den intensiva Medborgarplatsen råder lugnet. I lokalen där bokbindaremästarna Lotta Löwgren och Johanna Røjgård arbetar vilar en tystnad som för tankarna till en annan tid.

– Vi flyttade in här 2014, berättar Lotta och Johanna, som delar lokal men driver var sitt företag. Det här är ett handbokbinderi och vi både lagar och nyttillverkar böcker.

DET RÅDER ORDNING och reda i lokalen. Gamla maskiner – vackra så där som museiföremål i en utställning om teknikhistoria brukar vara – pryder sina platser. Lotta visar hur den stora och lite skrämmande pappsaxen med sin långa klinga fungerar. Slagpressen är också en imponerande gammal pjäs.

– Man måste sköta om maskinerna, olja dem och så, säger Lotta och Johanna.

I det lilla gårdshuset bedriver de båda bokbindaremästarna ett traditionellt hantverk.

I det lilla köket är en hel vägg täckt med stämplar. I små lådor ligger typer, alltså spegelvända tecken i metall

som man sammanfogar för att skapa ord. Lotta sätter in några i ett så kallat stilkast och bildar ett ord för att visa. Det är mer än lovligt pilligt och tar förstås tid. Att stressa vore förödande. Vackert blir det när hon trycker på papperet som exempel.

– Man måste ha tålamod om det ska bli bra kvalitet, säger Lotta.

HON GÅR VIDARE och visar hur "läggen" (arken från tryckeriet) trådhäftas på traditionellt vis.

– Det heter att man häftar boken, men egentligen är det ju tråd vi använder, säger hon.

Mantalslängder, antikvariska böcker och bouppteck-

Typerna förvaras i små lådor.

ningar är exempel på sådant som renoveras i bokbinderiet. På Lottas arbetsbord ligger en stor gammal inskrivningsbok.

– Tejp är ofta en styggelse för gamla böcker, säger Lotta Löwgren. Syran i tejen förstör papperet.

De har sina mästarbrev på väggen och är medlemmar i bokbindaremästareföreningen. De har också ställt ut sitt hantverk på bland annat Nobel-museet och antikvariska bokmässan.

– Jag jobbar mycket med gamla böcker, en del så gamla som från 1500-talet, säger Johanna Røjgård.

MATS LUNDQVIST

Lotta Löwgren och Johanna Røjgård delar lokal sedan drygt fem år tillbaka.